

Zamoyskiego Jana

Dzielnice: Praga Północ

Osiedla: Stara Praga

Atrybuty: Nazwy pamiątkowe Od polskich postaci historycznych

Rok utworzenia nazwy: 1921

Opis

Jan Zamoyski (1542-1605) sekretarz królewski, kanclerz wielki koronny i hetman wielki koronny, właściciel Pragi pod koniec XVI w. Studiował w Paryżu i Padwie. Popierał ideę udziału szlachty w wyborze króla. Poparł elekcję Henryka Walezego, z potem Stefana Batorego. Za panowania Batorego był drugą co do rangi osobą w państwie, piastując urzędy kanclerza wielkiego koronnego i hetmana wielkiego koronnego. Brał udział w wojnie z Rosją, podczas której odniósł wiele sukcesów. Reprezentował króla polskiego w Mołdawii, gdzie wprowadzał w życie jego antyturecką politykę. Po śmierci Batorego stał się zwolennikiem Zygmunta III Wazy, ułatwiając mu drogę na tron polski. Walczył przeciwko Szwedom o Inflanty. Z czasem odwrócił się od króla i stanął na czele popularystów, domagających się pokoju religijnego, zmniejszenia władzy kościoła katolickiego oraz skupieniu większej uwagi na wojnie z Turcją. W 1580 roku założył miasto Zamość, a 1595 roku Akademię Zamojską. W 1583 roku został właścicielem wsi Praga, którą kilka tygodni później następnie sprzedał biskupowi kamienieckiemu Marcinowi Białobrzeskemu. Do 1954.08.03 jego imię nosiła dzisiejsza ul. Gubinowska.

Ciekawostki

Powstała jako droga nabrzeżna do ul. Wołowej (Targowa). W XVII w. stała się ulicą jurydyki Skaryszew, przechodząc skosem przez rynek miasteczka. W XVIII w. nazwano ją Przeczna, potem Sprieczna. Ulicę uregulowano i zabudowano drewnianymi domami, jednak zabudowa została zniszczona w 1794 podczas szturm Pragi, a potem w 1808 pod fortyfikacje napoleońskie. Ulica, wraz z częścią Jagiellońskiej, od 1870 nosiła nazwę Moskiewskiej, a drugą część ulicy zwano potocznie Nad Łachą. Pod koniec XIX w. powstało tu trochę kamienic. Wzdłuż 1900 położono wzdłuż ulicy tory kolejki wąskotorowej Jabłonna Karczew, zlikwidowane w latach 1952-53.

Stan obecny:

Port Praski. Powstał w latach 20 XX w. i działał do 1963, kiedy otwarto Port Żerański. Dziś używają

go tylko policjanci z komisariatu rzecznego.

Statek bocznokołowy "Traugutt". Zbudowany w 1926.

Nr 4: Centrum Kultury Wietnamskiej Thang Long. Centrum Lecący Smok powstało z inicjatywy licznej społeczności wietnamskiej w Warszawie. Wewnątrz mieści się świątynia zbudowana na wzór Świątyni Literatury w Hanoi z 1070. Otacza ją basen w kształcie łodzi dł. 10 m. Na końcu znajduje się rzeźba żółtej paszczy smoka. Spotyka się w centrum młodzież wietnamska, jest zespół taneczny, koncerty...

Dworzec autobusowy Warszawa-Stadion. Powstał w 1956-8 wg proj. Arseniusza Romanowicza i Piotra Szymaniaka.

Nr 20: Teatr Powszechny im. Zygmunta Hübnera. Przed wojną w budynku mieściło się kino Popularne, ale 10.02.1945 rozpoczął działalność teatr. Dyrektorem Teatru Popularnego był znany ze scen łódzkich Jan Mroziński. Pierwszym przedstawieniem była Moralność Pani Dulskiej. W 1970-4 przerobiono budynek wg proj. Eugeniusza Tatarczyka, a następnie Jerzego Gajewskiego, a po remoncie w 1975 kierownictwo nad teatrem objął Zygmunt Hübner, który zebrał tu aktorów: Mariusza Benoit, Janusza Gajosa, czy Krystynę Jandę. Po jego śmierci w 1989, nazwano teatr jego imieniem. Pracował tu m.in. Andrzej Wajda, będący dyrektorem teatru do 1991. W latach 1991-2007 dyrektorem był Krzysztof Rudziński, który z powodzeniem kontynuował prace sceniczne. Od 2007 dyrektorem jest Jan Buchwald. W latach 2009-2010 przeprowadzono modernizację teatru za ok. 25.000.000 zł

Nr 26: Fabryka Czekolady E.Wedel. Firma założona została w 1851 przez K. Wedla na ul. Miodowej. W 1861 właściciel odmówił poparcia akcji niepodległościowej, więc zbuntowani robotnicy zniszczyli zakład. W 1865 zakład przejął Emil Wedel, zmodernizował go i w 1879 przeniósł na Szpitalną 8. Pracowało tu w 1905 60 robotników, produkujących czekoladę, kakao, cukierki, biszkopty i wafle. Fabryka na Pradze powstała w 1927-30 z inicjatywy Jana Wedla. Wytwórnia miała sklepy w Krakowie, Łodzi, Lublinie i Paryżu. Przed wojną pracowało tu nawet do 1200 pracowników, firma miała bogate zaplecze socjalne: stołówka, żłobek, przedszkole... Po wojnie zakład nazwano 22 Lipca, już 10 listopada 1944 z taśmy zjechało pierwsze 80 kg karmelków. 18.11.1945 zapalono pierwszy warszawski neon po wojnie. W 1960 do Wedla przyłączono Zakłady Przemysłu Cukierniczego Syrena, a w 1968 Milanowską Fabrykę Cukierków. Od 1999 firma nosi nazwę Cadbury-Wedel.

Nr 36: Rogatki miejskie. Powstały w 1823 wg proj. Jakuba Kubickiego. W jednym budynku urzędował dozorca policyjny, a w drugim mytnik. W czasie Bitwy Pod Olszynką Grochowską stacjonowały wojska Polskie walczące pod Wawrem, Olszynką Grochowską, Iganiem, a także jazda gen. Łubieńskiego, który nie wykonał rozkazu Chłopickiego do uderzenia na wroga, przez co wojska polskie były zmuszone do odwrotu. Do 1889 była to granica Warszawy. W 1961 północną roгатkę przesunięto o 10,5 m w związku z poszerzaniem Grochowskiej, a w 2001 przesunięto drugą o 8,7 m, po rozebraniu dwóch 3-piętrowych kamienic należących do Wedla. W 1998 gruntownie odremontowano pawilon północny, a w 2002 południowy.

Nr 49: w latach międzywojennych mieściła się tu szkoła nr 50.

Nr 55: Rogatki miejskie. Powstały w 1816-18 wg proj. Jakuba Kubickiego. W jednym budynku urzędował dozorca policyjny, a w drugim mytnik. W czasie Bitwy Pod Olszynką Grochowską stacjonowały wojska Polskie walczące pod Wawrem, Olszynką Grochowską, Iganiem, a także jazda gen. Łubieńskiego, który nie wykonał rozkazu Chłopickiego do uderzenia na wroga, przez co wojska polskie były zmuszone do odwrotu. Po wojnie mieścił się tu zarząd Związku Inwalidów Wojennych, potem agencja ubezpieczeniowa Warta, teraz salon sukni ślubnych. W 1961 północną roгатkę przesunięto o 10,5 m w związku z poszerzaniem Grochowskiej, a w 2001 przesunięto drugą.

Data nadania nazwy: 1921.07.05
